

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทในเขตการค้าเสรีที่ประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) เขตการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEPA) และเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) นั้น มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทภายใต้เขตการค้าเสรีเหล่านี้ ว่ามีรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินการระงับข้อพิพาทพิจารณาคดีเช่นไร มีข้อดีและข้อด้อยตรงส่วนไหน เป็นอย่างไร เพื่อจะได้เข้าใจหลักเกณฑ์การดำเนินการระงับข้อพิพาทพิจารณาคดีดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อจะได้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องให้ลดน้อยลง อันจะทำให้กระบวนการระงับข้อพิพาทมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนพบว่า รูปแบบและขั้นตอนของกระบวนการระงับข้อพิพาทภายใต้เขตการค้าเสรีดังกล่าว นั้น ล้วนมีความใกล้เคียงกัน แต่จะมีในส่วนที่เป็นเรื่องของรายละเอียดเฉพาะลงไป ในแต่ละส่วนของการดำเนินการระงับข้อพิพาทพิจารณาคดี ภายใต้แต่ละเขตการค้าเสรีที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกันแล้ว ทำให้ค้นพบปัญหาข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งเป็นข้อด้อยที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง โดยผู้เขียนได้ตั้งประเด็นปัญหาต่างๆ ไว้ ดังนี้ คือ บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิจารณาคดี กรณีที่ไม่สามารถเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งอนุญาตตุลาการได้ สิทธิในการร้องขอให้ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท หรือ อนุญาตตุลาการในระหว่างกระบวนการปรึกษาหารือ การดำเนินคดีในกรณีเร่งด่วนฉุกเฉิน รวมทั้งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเน่าเสียง่าย การทบทวนร่างรายงานคำชี้ขาดของคณะอนุญาตตุลาการ การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อเสนอนั้นและคำชี้ขาด และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางกฎหมาย

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนได้สรุปปัญหาข้อบกพร่องที่ค้นพบ และได้เสนอความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาดังกล่าว ซึ่งหากได้รับการพิจารณาเพื่อนำมาใช้แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องเช่นว่านั้นก็ส่งผลให้กระบวนการระงับข้อพิพาทภายใต้เขตการค้าเสรีดังกล่าวนี้ มีประสิทธิภาพที่เข้มแข็งขึ้นและ มีความสมบูรณ์มากกว่าเดิม รวมทั้ง จะมีส่วนในการทำให้ได้รับการยอมรับในระดับสากลจากนานาอารยประเทศ